

Archeologický ústav SAV v Nitre

Rekonštrukcia východnej brány hradiska Bojná I - Valy

Karol Pieta

Rekonštrukcie dávnych architektúr na základoch archeologicky zistených stavieb sú už dnes bežnou súčasťou prezentácie pamiatok ako spôsob ich ochrany i spoznávania života a technickej zručnosti dávnych spoločností. Na národnej kultúrnej pamiatke hradisko Valy v Bojnnej sa vybudovali viaceré obytné i technické stavby slovanského osídlenia a experimentálne sa vybudovala aj jedna z komôr valového opevnenia. Veľkou výzvou pre výskumníkov boli dobre zachovalé základy východnej brány, ktoré priniesli jedinečný súbor informácií o pôvodnom vzhľade tejto monumentálnej stavby. Projekt brány v jej súčasnej podobe sa postupne sformoval na základe poznatkov a diskusií odborníkov z oblasti pamiatkovej starostlivosti, archeológie a architektúry. Stavba z dubového dreva je umiestnená v pôvodnej dispozícii a jej konštrukcia a základné rozmery vychádzajú z objektívnych poznatkov výskumu pôvodného nálezu na Bojnnej a analogicky aj z iných stavieb tohto typu z 9.-10. storočia v okolitých krajinách. Treba však pripomenúť, že najmä v detailoch obranných prvkov či strechy ide o hypotetickú, aj keď reálnu modelovú rekonštrukciu, ktorá navyše nie je (kvôli ochrane originálnych častí valu) stavebne a staticky prepojená s ostatným zachovalým opevnením. Preto si obnovená brána z bezpečnostných i prevádzkových dôvodov vyžiadala zosilnené základy, zvýšený podhľad vchodu a použitie niektorých súčasných spojovacích prvkov i konzervačných a stavebných techník.

Toto dielo vzniklo z nadšenia, dobrej spolupráce a obetavosti zainteresovaných odborníkov organizátorov a staviteľov, a tiež vďaka porozumeniu a podpore Urbárskej spolumajiteľnosti i mnohých obyvateľov obce Bojná a ďalších sympatizantov našej minulosti.

Výskumné podklady a základná koncepcia stavby: Archeologický ústav SAV, PhDr. Karol Pieta, Mgr. Zbigniew Robak, PhD., Štefan Hritz

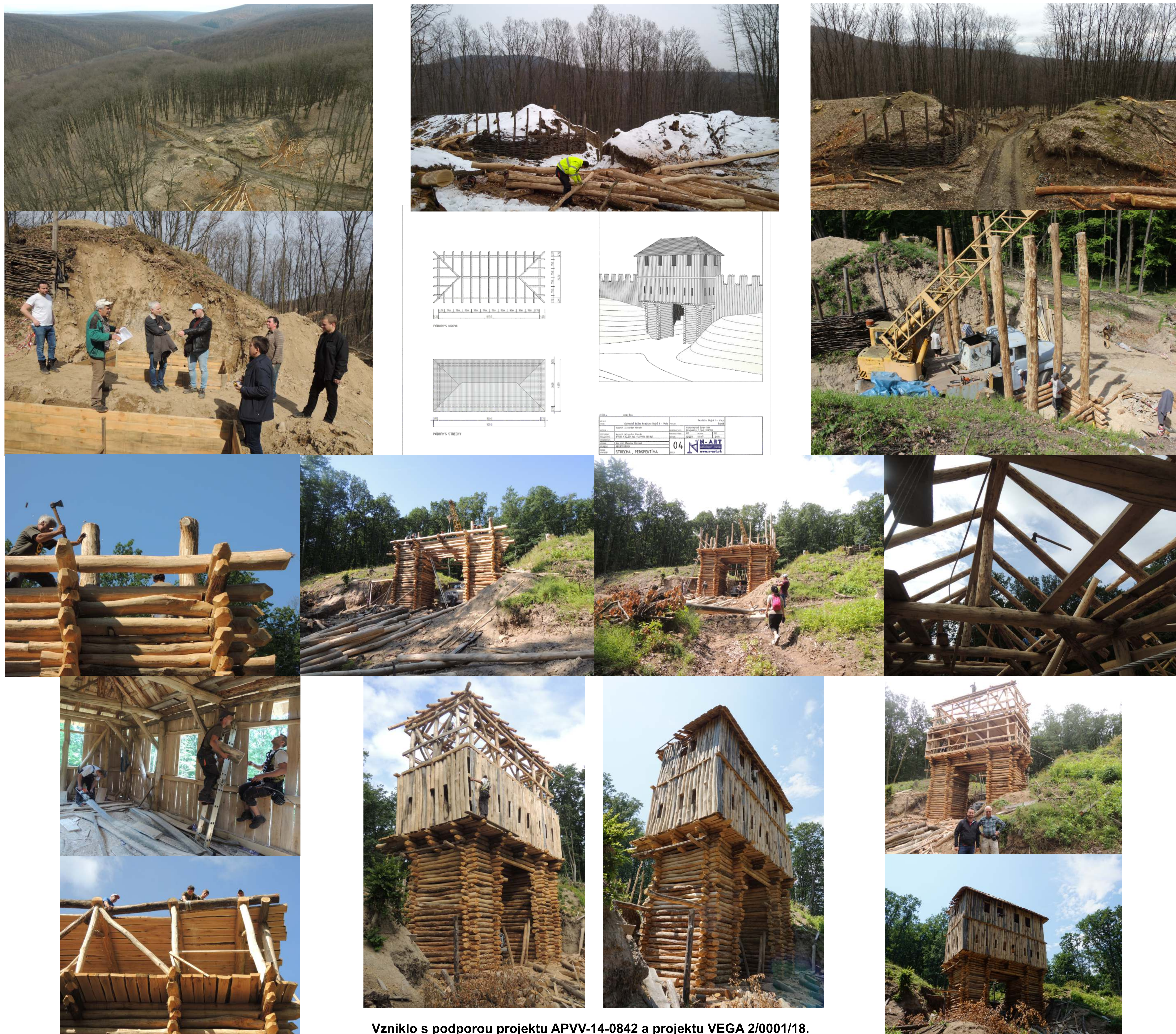
Projekt: doc. Ing. Oto Makýš, PhD. (STU Bratislava), Ing. Arch. Alexander Németh (N-Art Ateliér Bratislava). Statika: Ing. Pavol Jančovič

Financovanie: Ministerstvo kultúry SR

Pamiatkový dohľad: Krajský pamiatkový úrad Nitra

Organizačné zabezpečenie a realizácia projektu: Obec Bojná, starosta Mgr. Jozef Stankovský, PhD.

Stavba: Jozef Poniš, Veľké Dvorany

Vzniklo s podporou projektu APVV-14-0842 a projektu VEGA 2/0001/18.